

Partipolitik fungerar inte i kommuner

Debatt

Ingress: Det här är inte en anklagelse. Det är ett försök att förstå ännu mer genom att studera nya vinklar. Och ett försök att få fler att börja tänka själva, högt och tillsammans. Något skaver i hur vi styr våra kommuner. Inte bara i Grästorps – men här syns det tydligare, för här finns det människor som vill mer, det är Grästorps styrka anser jag.

Partipolitik fungerar inte i kommuner

Partierna uppstod för att hantera statens roll. De formades kring ideologiska spänningar: klasskamp, religion, skatteuttag, individens frihet och möjligheter. De var svar på frågor som rörde hela landet, hela folkgrupper, hela samhällsmodellen, ur perspektivet orättvisa, och vem som gynnas genom staten, och på vems bekostnad.

Men i kommuner finns ingen stat. Det finns ingen rikspolitik att fördela, inga lagar att skriva om, inga ideologiska system att bygga. Kommunen ska få vardagen att fungera: barn ska lära sig läsa, äldre ska få trygghet, pengarna ska räcka till det viktigaste. Det handlar om att skapa förutsättningar för ALLA människor att fungera som bäst, i sitt eget samhälle.

När partipolitiken importeras till det lokala, blir den ett system utan grund men med kvarvarande krav. Den vinner val, tar platser, får kontroll. Men kontroll över vad? Det finns ofta ingen lokal riktning. Bara ett slags plikt att "göra något" för att legitimera att man vann. Och då gör man något – inte för att det behövs, utan för att det förväntas.

Eftersom valen sker samtidigt, och partierna är samma är det lätt att missa denna aspekt, man röstar likadant, man sätter likatecken på sin egen identifiering, för att man aldrig ställt sig själv den relevanta frågan eller gjort distinktionen, man röstar för något som aldrig kan bli.

Systemet gör oss sämre än vi är

Människor söker tillhörighet. Vi vill vara lojala, vi vill vara en del av något större. Det är mänskligt. Annars dog vi snabbt i historien. Men när gruppen idag blir viktigare än den enskilda människans omdöme, förskjuts ansvar. Fel försvaras. Kritik tystas. Eftertanke försvinner.

Det är inte ondska. Det är psykologi. Partier är grupper, och grupper skyddar sig själva. Den som ifrågasätter för mycket blir ett hot. Den som ändrar sig betraktas som svag. Men sanningen är att det är tvärtom:

Att ändra sig när man får nya fakta borde väl ses som en styrka? Att kunna det med lätthet, en superkraft. Ingen vet allt. Den som aldrig ändrar sig är inte konsekvent eller stark – den är låst. Den rädda ledaren är farligare än den osäkra.

Men i partikulturen är det ofta viktigare att vara "en del av laget" än att vara sann mot sig själv. Och då försvinner det som faktiskt bygger ett samhälle: ansvar, lyhördhet, mod, nyfikenhet.

En grupp kan inte känna ansvar, en grupp kan inte vara modig, en grupp kan inte älska en plats. Det kan bara enskilda individer göra. Om gruppen inte stärker individen blir gruppen en boja på dessa egenskaper.

Både medborgare och politiker drabbas av samma mekanism: låg självbild. "Jag vet inte tillräckligt." "Jag vill inte hamna i konflikt." "Jag kanske har fel." Men demokratin behöver inte att alla har rätt. Den behöver att många tänker högt, det var ur detta den föddes.

Att formulera en åsikt är att existera. Det är då man börjar bry sig. Det är först då man känner att man har betydelse. Innan dess finns inget ansvar.

Men vi rör oss i en kultur där osäkerhet ses som svaghet. Där den som alltid tycker starkt blir trygg att följa för de som inte vill annonsera sin osäkerhet. Då attackeras den som inte följer av något mänskligt men destruktivt:

Det upplevs som hotfullt av den som är osäker. Och då blir försvaret: "Den där tror alltid han vet bäst, hur vågar hen, det är ju jag som vet bäst." En ond cirkel av låsning. Förakt riktas mot personer, inte idéer. Och möjligheten att växa går förlorad för båda.

I Grästorp är det nu många som inte vill följa utan vara med och tycka

Skolan har problem. Investeringar skenar. Misstag försvaras istället för att erkännas. En medborgarrörelse har växt fram – inte för att den vill ta makt, utan för att den vill ta ansvar. Många har formulerat sina åsikter och annonserat dem, men många fler står fortfarande i skuggorna och observerar.

De har inte tackat ja. Men de har heller inte tackat nej. De har bara inte stigit fram än. Och de behövs.

För varje gång någon i Grästorp vågar formulera sin åsikt och annonsera den, blir orten lite starkare. Inte för att man har rätt, utan för att man bidrar, för att man finns, för att man betyder. Tyst bifall är inte neutralitet. Det är delaktighet. Om vill vi ha förbättring, behöver vi annonsera vår åsikt, och lära av varandra, och korrigera, och annonsera på nytt.

Grästorp tillhör inte partierna. Grästorp tillhör de som bor här, de som nyss flyttat hit, de som betalar skatt, barnen, de äldre som har byggt orten, de som bidrar, de som ser framtiden här. Och det finns inget farligt i att fråga och tycka:

Vad fungerar faktiskt här? Vad behöver vi mer av? Mindre? Vad kan jag bidra med?

Det vilar ett stort ansvar på dem som aktivt sökt makten. Men det vilar också ett ansvar hos oss andra. Vi kan inte klandra passivitet i partierna, i fullmäktige, och idka samma passivitet själva, vill vi att de ska tycka måste vi våga tycka.

Och vi kommer inte ha rätt i allt, det vore absurt. Men om vi tiger ger vi bifall. Om vi vågar formulera vår egen åsikt, då är vi delaktiga. Grästorp är precis så litet att det faktiskt går. Och tillräckligt viktigt för att det ska vara värt det, iallafall för mig.

Nu har jag annonserat min åsikt, vad är din?

// Micha Grönvalls

Facebook 2025-03-30